

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»**

ВІСНИК

**НАУКОВОГО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ВІННИЦЬКОГО ГУМАНІТАРНО-
ПЕДАГОГІЧНОГО КОЛЕДЖУ**

ВИПУСК № 1 (33)

Вінниця – 2020

ВІСНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу
ВИПУСК № 1 (33)

Свідоцтво про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації
Серія ВЦ № 1065-423-ПР від 24 грудня 2019 року

Журнал
(науково-виробничий, навчальний, довідковий)

Журнал присвячений висвітленню широкого спектру теоретичних та прикладних проблем педагогіки, психології, окремих методик та філології, підтримує традиції інтеграції вишівської науки з практикою, сприяє поширенню досвіду наукової, науково-педагогічної та виробничої діяльності, становленню кадрів вищої кваліфікації; розрахований на спеціальну категорію читачів, зокрема педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів вищої, середньої та дошкільної освіти, здобувачів освіти та молодих науковців.

Вісник заснований у січні 2012 року, виходить 3 рази на рік
Мова видання: українська, російська, англійська, німецька

Тематичні напрями Вісника:

- ❖ Інтеграція науки та практики як механізм ефективного розвитку
- ❖ Педагогічні та лінгвістичні аспекти викладання
- ❖ Германістика та славістика у сучасному науковому просторі
- ❖ Психолого-педагогічні умови формування та розвитку особистості вихованця
- ❖ Лабораторія педагогічної майстерності та професійного саморозвитку педагога
- ❖ Challenges in Education
- ❖ Відомі імена року

Номер затверджено на засіданні науково-методичної ради
КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»
Протокол № 3 від 25 лютого 2020 року

Головний редактор: директор КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Войцехівський К.Ф.;
відповідальний редактор: методист коледжу, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, Руда Т.В., **медіа-редактор:** к.пед.н., доц. Марценюк О.Г.

Редакційна колегія: д.пед.н., проф. Заболотний В.Ф., д.філ.н. Войцехівська Н.К., д.філ.н., проф. Слободинська Т.С., спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Когутюк О.В., к.мист-ства Іскра С.І., к.пед.н. Головська І.В., спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Луцинкевич Л.А., Царик А.П.

Відповідальність за зміст статей несуть автори
Матеріали видаються в авторській редакції

В 53 Вісник науково-методичних досліджень Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу/[ред.кол.: Войцехівський К.Ф. (гол.ред) та інші]. – Вінниця: Вінницька міська друкарня, 2020. – Випуск 1(33). – 155с.

З М І С Т

ВІДПОВІДАЛЬНЕ ЛІДЕРСТВО – ШЛЯХ ДО УСПІХУ

ПЕДАГОГІЧНІ ТА ЛІНГВІСТИЧНІ АСПЕКТИ ВИКЛАДАННЯ

РОМАНЕНКО В.В <i>Англійський фольклор як засіб формування соціокультурної компетентності школярів та студентів на різних етапах вивчення іноземної мови.</i>	13
ШЕРШУН Г.В <i>Безпека життєдіяльності як важлива складова професійної підготовки майбутнього фахівця.....</i>	17
ГРУЩЕНКО М.М., ЛЕЛЯК Л. М., MARTINIYUK B.M., ДМИТРИШИН Д.О <i>Формування фізичної культури особистості – основна педагогічна функція фізичної культури</i>	21
БУГА О.І <i>Діджиталізація педагогічної освіти освітнього процесу в закладах вищої освіти.....</i>	26
АВТУХОВ С.Л. <i>Фахова музична підготовка</i>	30
ЗАВАЛЬНЮК Я.М <i>Lexikologie, ihre aufteilung</i>	33
ГОРБАТА Л.Ф., ГУЛЯС Н.М <i>Позакласне життя та діяльність наукового обласного ліцею-інтернату.....</i>	39
КОРОЛЬ Т.І. <i>Формування навичок мислення вищого рівня на уроках англійської мови.....</i>	42
КРОПИВНИЦЬКА Г.М., ЛАГОЛА І.М. <i>Використання технологій інтерактивного навчання на уроках літературного читання під час вивчення творів різних жанрів (на прикладі творчості Т.Шевченка).....</i>	49
СЛОБОДЯНЮК В.Ю. <i>Особливості роботи з інтерактивними посібниками на заняттях з німецької мови</i>	54
ГОРБАТА Л.Ф. <i>Складові компоненти здорового способу життя старшокласників</i>	58
ЦАРИК А.П., ДМИТРИШИН Д.О. <i>Орієнтація оздоровчих видів гімнастики в систему фізичного виховання школярів</i>	61
ЯКОВЛІВА О. П <i>Формування когнітивної діяльності учнів початкової школи у процесі ігрової терапії.....</i>	66

ІНТЕГРАЦІЯ НАУКИ ТА ПРАКТИКИ ЯК МЕХАНІЗМ ЕФЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ

КЛИМЕНКО О.Ф <i>Теоретико-методологічне обґрунтування поняття сталого розвитку</i>	70
САВЧЕНКО О.С <i>Особливості копінг-поведінки творчої особистості</i>	73

ДУБЕНСЬКА Т., ЛАГОЛА І.М. Використання технологій критичного мислення на уроках літературного читання як засобу формування мовної особистості молодшого школяра.....	75
ЯРМОЛЕНКО М.П. Експериментальне дослідження креативності підлітків	80
КОВАЦЕНКО Г.В Розвиток образного мислення студентів на заняттях з фортепіано	85
ПЛОТИЦЬКА Ю.П Ефективна комунікація як засіб виробництва знання	89
ФЕДОРЧУК С.Ф Проблеми духовного розвитку особистості у контексті сучасних культурних умов	92
ОСАДЧУК А.С Вчинення правопорушень студентами	94

Л А Б О Р А Т О Р І Я П Е Д А Г О Г І Ч Н О Ї М А Й С Т Е Р Н О С Т І Т А П Р О Ф Е С І Й Н О Г О С А М О Р О З В И Т К У П Е Д А Г О Г А

СВИНАРЧУК В.М Сценарій військово-спортивного свята «Козацькі ігри патріотів»	97
ДИМІНСЬКА В.К., ПЕКУРАРУ Л.Г Музика об'єднує світ	104
МАРЦЕНЮК В.М Виховна година «Я – дитина і маю права».....	109
ДИМІНСЬКА В.К ПЕКУРАРУ Л.Г. Про що може розповісти сонатна форма	116
МАЗУР Т.А., БЕРЕЖАНСЬКА О.Ю. «О слово рідне, хто без тебе я?»	120
КАСІЯНЕНКО О.М Оформлення реквізитів: вимоги та правила План–конспект заняття.....	131
КИСЕЛЕВ Д.Л Из эпистолярного обзора возрождения: Данте и Шекспир..	139
КУШКО І.С. Розробка уроку: Державотворчий процес періоду директорії....	142
ПРИСЯЖНЮК Д.С Спорт у Вінниці на початку ХХ століття.....	149
КЛАПКО С.В. Тематичні обрії Шевченкової поезії	152

ВИМОГИ до підготовки науково-методичних статей Збірника «Вісник науково-методичних досліджень «Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу»	156
--	-----

УДК028:[373.3.091.3:007

КРОПИВНИЦЬКА Г.М., ЛАГОЛА І.М.,
спеціалісти вищої категорії, КЗЛОР
«Бродівський педагогічний коледж
імені М. Шашкевича»

**ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ НА
УРОКАХ ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ТВОРІВ
РІЗНИХ ЖАНРІВ (НА ПРИКЛАДІ ТВОРЧОСТІ Т.ШЕВЧЕНКА)**

***Summary.** This article deals with the essence of interactive teaching and it has been given new approaches to the working with fiction of different genres (e.g. T.G. Shevchenko works) according to the standards of New Ukrainian School.*

***Keywords:** interactive teaching, interaction, personally oriented approach*

Постановка проблеми. Зміни в сучасному світі потребують зміни мети та сутності освіти. Традиційне або пасивне навчання відходить у минуле, а на зміну йому приходить активне та інтерактивне навчання. Суть інтерактивного навчання полягає у тристоронній взаємодії (учень-учень-вчитель), тобто засвоєння знань учнів відбувається в процесі обміну інформації між ними. Учитель перестає бути центральною особою, він лише регулює процес, дбає про організацію, скеровує учнів і дає незначні вказівки.

Використання технологій інтерактивного навчання дає змогу значно збільшити відсоток засвоєння інформації; навчання орієнтується не тільки на засвоєння знань, але й на розуміння, застосування, аналіз, синтез, оцінювання. Головним джерелом мотивації є інтерес самого учня, у результаті чого навчальній діяльності притаманний високий рівень активності. Учитель є рівноправним партнером учнів і виконує організаційні та консультативні функції.

Інтерактивне навчання найбільше відповідає особистісно-орієнтованому підходу до навчання. Моделюються реальні життєві ситуації, пропонуються проблеми для спільного розв'язання, застосовуються рольові ігри [6]. Ключовим у розумінні психологічної основи інтерактивних методів є поняття інтеракції – безпосередня міжособистісна взаємодія, найважливішою особливістю якої визнається здатність людини «приймати на себе роль іншої». Теоретичні проблеми міжособистісної взаємодії розглянуті у працях Г. Виготського, В. Місяцева, Б. Ломова, О. Леонтьєва, О. Бодалової, М. Обозова. На їхню думку, за допомогою спілкування навчальна діяльність організовується і збагачується; у спільній діяльності формується потреба у спілкуванні. Важливим видом діяльності під час здійснення інтерактивного навчання є парна, групова, кооперативно-групова форми роботи, які сприяють виконанню творчих завдань та розвитку вміння відстоювати власну позицію в суспільстві [2].

На уроці літературного читання під час вивчення творів різних жанрів доцільно використовувати різноманітні форми і методи організаційної роботи учнів, що дають змогу розкрити зміст їхнього суб'єктивного досвіду із запропонованої теми; ретельно продумувати чергування видів робіт, типів завдань для уникнення стомлюваності учнів, прагнути до створення ситуації успіху для кожного школяра. Навчання відбувається шляхом взаємодій всіх, хто навчається. Це спілкування (колективне, кооперативне, навчання у співпраці), у якому і вчитель, і учні є суб'єктами. Учитель виконує лише роль координатора, організатора процесу навчання.

Стан вивчення проблеми.

Проблемою аналізу та вивчення художніх текстів різних жанрів на уроках читання займалися П. М. Якобсон, Л.В.Занков, Л. І. Айдарова, Г. А. Цукерман, Н. Д. Молдавська, О.І.Нікіфорова, О. Почупайло, Т. Ф. і Ф. Ф. Бугайки та ін. Зокрема, Н.Д.Молдавська визначила критерії і дала характеристику вікових рівнів літературного розвитку учнів, показуючи можливості та шляхи вдосконалення методів роботи вчителя. П. М. Якобсон, О. І. Нікіфорова розглядали проблему сприймання художньої літератури, психологічні особливості процесу сприймання, його механізми й умови більш глибокого сприймання літературних текстів. У науковій спадщині Т. Ф. і Ф. Ф. Бугайків набули ґрунтовного дослідження такі важливі методичні проблеми, як формування особистості кваліфікованого читача, естетичне виховання учнів засобами мистецтва слова, сприймання й осмислення художнього твору як явища

мистецтва, розвиток літературно-творчих здібностей школярів [3].

Сучасні науковці, зокрема О. Савченко, О. Вербицька, А. Нісімчук твердять, що увагу на активні методи навчання на уроках читання особливо стали звертати у 80-90-ті роки ХХ ст., коли в дидактиці був розглянутий широкий спектр різноманітних методів активізації навчально-пізнавальної діяльності [2].

Відповідно до програми Нової української школи освітній процес спрямований на розвиток в учнів творчих здібностей, критичного та логічного мислення, вміння легко адаптуватися в суспільстві. Проте не всі учні вже розпочали навчання за новими стандартами, саме тому розгляд нових підходів до опрацювання творів різних жанрів є актуальним питанням в освітньому процесі.

Метою статті є спроба розглянути нові погляди на опрацювання творів різних жанрів на уроках літературного читання в початковій школі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Обговорення навчальної програми з літературного читання актуалізувало проблему формування читацької активності та розвитку читацького інтересу в учнів початкової школи. Робота з коментарями до програми, які були представлені на платформі «EdEra», дала змогу виокремити певні проблеми в змістовому наповненні та організації уроків літературного читання. Найактивніше було порушено питання кола читання, його осучаснення, тому слід впроваджувати нові технології навчання

на уроках літературного читання для всіх учнів початкової школи.

Відповідно до Державного стандарту освіти метою уроків літературного читання є: формування комунікативної, читацької та інших ключових компетентностей; розвиток особистості здобувача засобами різних видів мовленнєвої діяльності; здатності спілкуватися українською мовою для духовного, культурного й національного самовияву, послуговуватися нею в особистому і суспільному житті, у міжкультурному діалозі; плекання здатності спілкуватися рідною мовою (якщо вона не українська), збагачення емоційно-чуттєвого досвіду, розвиток мовленнєво-творчих здібностей [1].

За програмою «Літературного читання» (підручник Савченко О. Я.) в 4 класі учні вивчають творчість Т.Шевченка через призму творів різних жанрів: оповідання «Про себе»; поезії «Вітер віє-повіває...», «Вітер з гаєм розмовляє...», «Рече та стогне Дніпр широкий»; науково-популярну статтю «Музей «Заповіту» Тараса Григоровича Шевченка в Переяславі», проводиться урок-проект та урок позакласного читання (твір за вибором вчителя).

Сучасний учень потребує сучасних підходів до навчання, тому пропонуємо під час читання оповідання Т. Шевченка «Про себе» використати технологію «Почережні запитання», яка дає змогу підвищити ефективність читання та

засвоєння тексту. Алгоритм технології такий:

1. Учням пропонується текст для читання та заздалегідь вирішується, які одиниці тексту будуть обговорюватися (Кожне речення? Кожен абзац? Кожна сторінка?).

2. Один учень читає перший абзац уголос.

3. Інший учень ставить запитання відносно змісту прочитаного. Його сусід намагається відповісти на них. Обидва учні мають прагнути дійти спільної думки про змістовну відповідь на це запитання.

4. Учні в парі міняються ролями. Тепер учень, який ставив запитання, читає вголос наступний абзац. Інший учень ставить запитання так, як вказано вище. Важливо навчити дітей ставити конкретні запитання та підбивати підсумки. Підводячи висновок, учитель кожній парі пропонує передати зміст твору за допомогою запитань, а однокласникам дати на них відповідь.

Під час вивчення поезій головним завданням є виховання та здійснення емоційного впливу на дітей. Це, звісно, важливо, проте розвиток творчих здібностей учнів є не менш важливим завданням в професії педагога. Творам Т.Шевченка властива ознака графічності, що дає змогу візуалізувати поезії письменника.

Четвертокласникам пропонується створити кольорограми поетичних творів, які можуть мати такий вигляд:

Застосування цієї технології сприяє тому, що учні початкової школи краще сприйматимуть конкретні образи, а не абстрактні поняття, а при створенні кольорового образу рядка чи поезії ці поняття засвоюються в уяві учнів. Технологія формує вміння мислити художніми образами у процесі сприймання того чи того предмета, явища, твору; розвиває здатність до образної конкретизації й образного узагальнення, відчуття і розуміння метафоричної мови, асоціативного багатства слова.

Опрацюванню науково-пізнавальних статей приділяється більше уваги, оскільки вони насичені великою кількістю подій, фактів, дат. Тому і до вивчення цього жанру слід підійти з особливою увагою та підібрати такі завдання, які допоможуть учням зважити всі за і проти та проаналізувати текст. При опрацюванні статті «Музей «Заповіту» Тараса Григоровича Шевченка в Переяславі» пропонуємо технологію «Письмові дебати». Для її реалізації учням необхідно попередньо прочитати статтю, а після цього вчитель оголошує вправу та її алгоритм виконання:

1. Учитель ознайомлює учнів з темою, що є предметом дебатов, і з порядком їхнього проведення. Він об'єднує учнів у пари та визначає, яку позицію буде відстоювати кожен учасник (наприклад,

один – прихильник цієї позиції, інший – противник). Якщо в групі непарна кількість учнів, то педагог організує роботу однієї трійки.

2. Учні сідають спиною один до одного. Педагог зачитує твердження, і учні розпочинають письмовий діалог. На формулювання аргументів на захист власної позиції відводиться 5 хвилин. Учасники записують аргументи на аркуші паперу у вигляді розгорнутих тез.

3. По закінченню відведеного часу учні обмінюються аркушами, читають тези своїх опонентів і наводять антитези (заперечення). Час роботи – 5 хвилин. Така процедура обміну аркушами повторюється 2-3 рази.

4. В останньому раунді учні індивідуально або в парах пишуть підсумкову роботу з теми дискусії та здають зошити вчителю.

5. При підведенні підсумків письмових дебатов педагог може запитати: «Які були кращі аргументи партнера?», «Що сподобалося в аргументах твого партнера?», «Що викликало здивування в цих аргументах?»

Програмою «Літературного читання» передбачено після вивчення творчості письменників уроки позакласного читання, мета яких – прищепити любов до читання художньої, науково-популярної, критичної літератури, активізувати читацький досвід учнів, спрямувати

читацькі інтереси школярів, стимулювати самостійне читання, виробити критерії оцінки творів мистецтва тощо. Пропонуємо фрагмент уроку позакласного читання на тему «Повість-казка Євгена Білоусова «Тарасове перо». З жанровими особливостями твору учні вже знайомі, тому четвертокласникам під час читання пропонується виокремити жанрові особливості казки та повісті за допомогою технології «Два потяги». Алгоритм технології:

- вчитель попередньо вивішує на дошку два потяги та вагони;
- учні називають жанрові особливості казки та повісті, обговорюють та визначають правдивість цього твердження;
- учні та вчитель підсумовують особливості кожного жанру.

На підсумковому етапі вивчення творчості Т.Шевченка проводиться урок-проект – форма організації навчальної діяльності, в основі якої лежить пошуково-дослідницька діяльність школярів, спрямована на втілення інтересів учнів та досягнення певної мети. Така форма роботи передбачає попередню підготовку учнів та їхній звіт на уроці літературного читання. Проте в такий спосіб не завжди досягається самостійність та залученість всіх дітей до роботи. Для реалізації освітніх цілей на такому виді уроку пропонуємо технологію «Світового кафе», яка дає змогу залучити у процес обговорення колективний інтелект учасників та закликає до багаторівневого діалогу в комфортній атмосфері відкритості. Для ефективного обговорення необхідно

розміщення учасників за столами у групах по 4-8 осіб. За кожним столом один учасник бере на себе роль «господаря», а решта – запрошені гості. На кожному столі лежить «скатертина» (аркуш великого формату) та різнокольорові маркери. Учасники у зручний спосіб відображають свої ідеї та через визначений відрізок часу переходять за інший стіл. Наприклад, загальне питання для обговорення може бути наступне: «Чому нам потрібно вивчати творчість Кобзаря?» Кожна група отримує завдання для дослідження:

1 група – дослідити дитячі роки Шевченка (за оповіданням «Про себе»).

2 група – створити візуалізацію поезії «Садок вишневий коло хати».

3 група – намалювати чарівне перо Кобзаря (за змістом казки-повісті «Тарасове перо»).

4 група – написати есе на тему «Ким для мене є Т.Шевченко».

Керують дослідженнями «господарі» столів, а решта учасників переходять від одного столу до іншого. Після закінчення всіх раундів групи повертаються за свої столи і допомагають «господарям» підготувати презентації з подальшим обговоренням та узагальненням висвітлених ідей.

Висновки. Майбутній учитель початкової школи повинен ґрунтовно володіти методикою навчання читання, знати особливості роботи над текстами різних жанрів, шляхи здійснення літературної освіти молодшого школяра, способами застосування інтерактивних технологій навчання, володіти організаторськими здібностями та сприяти розвитку вмінь соціалізуватися в суспільстві.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Державний стандарт. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-20-18-%D0%BF>
2. М. Пантюк, Л. Стахів. Інтерактивне навчання молодших школярів у контексті інтеграції науки і практики.
3. Педагогічні ідеї Т.Ф. та Ф.Ф. Бугайків у курсі викладання методики літературного читання.
4. Пометун О. І. Енциклопедія інтерактивного навчання. Київ, 2007. 144 с.
5. Савченко О. Я. Літературне читання. Підруч. для 4 кл. загальноосвіт. навч. закл. Київ, 2015. С.80-87.
6. https://pidruchniki.com/73736/pedagogika/interaktivne_navchannya.

УДК 37.016:112.2]:004.9

СЛОБОДЯНЮК В.Ю., викладач
іноземних мов КЗВО «Вінницький
гуманітарно-педагогічний коледж»

**ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ З ІНТЕРАКТИВНИМИ
ПОСІБНИКАМИ НА ЗАНЯТТЯХ З НІМЕЦЬКОЇ МОВИ**

Summary. *The article draws attention to the special use of interactive books in German language lessons and the introduction of digital technologies. The use of digital media in German learning process offers numerous opportunities to work with learning Management System.*

Keywords: *digital studying, innovation technology, innovation median pedagogy, learning process, internet platforms, learning Management System.*

Постановка проблеми. Використання цифрових медіа в процесі навчання німецької мови пропонує численні можливості для унаочнення навчального матеріалу. Аудіо- та візуальне сприйняття інформації, експерименти й перевірка з використанням цифрової технології урізноманітнюють заняття та позитивно впливають на мотивацію учнів. Завдяки цифровим компонентам індивідуальне та колективне навчання приносять більше задоволення, а навчальний процес стає наочнішим.

Аналіз останніх досліджень свідчить, що дослідники проблем

педагогічної інноватики (Уве Клемм, Райнер Кох, Агнешка Богач-Грос, Ізабелла Шмід та ін.) прагнуть співвіднести поняття нового в педагогіці з такими характеристиками, як корисне, прогресивне, позитивне, сучасне, дигіталізоване. Результати досліджень Уве Клемм вказують на навички, що здобуваються в процесі навчання іноземній мові; читання, письмо, аудіювання, говоріння пропонуються на прикладі реалістичних навчальних завдань, випробуваних та корисних інструментів (інтернет-ресурсів та застосунків) й навчальних сценаріїв, які

№ 1 (33)